

INA HOUWING

# De rol van de executeur

7e druk, april 2022

© 2022 Consumentenbond, Den Haag

Auteursrechten op tekst, tabellen en illustraties voorbehouden

Inlichtingen: Consumentenbond

**Oorspronkelijke auteurs:** Esther van As en Joline Kronenburg-De Jonge

**Bewerking huidige editie:** Ina Houwing (notaris, estate planner en mediator)

**Eindredactie:** Dieneke Hengeveld

**Grafische verzorging:** Puur Publishers

ISBN 978 905951 5116

NUR 822

Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbende op het auteursrecht c.q. de uitgever van deze uitgave, door de rechthebbende(n) gemachtigd namens hem op te treden, niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, hetgeen ook van toepassing is op de gehele of gedeeltelijke bewerking. De uitgever is met uitsluiting van ieder ander gerechtigd de door derden verschuldigde vergoedingen voor kopiëren, als bedoeld in artikel 17 lid 2, Auteurswet 1912 en in het KB van 20 juni 1974 (Stb. 351) ex artikel 16B Auteurswet 1912, te innen en/of daartoe in en buiten rechte op te treden. Hoewel de gegevens in dit boek met grote zorgvuldigheid zijn bijeengebracht, aanvaardt de uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele (zet)fouten of onvolledigheden. De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van derden zo goed mogelijk te regelen; degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich tot de uitgever wenden.

# Inhoud

Inleiding .....	9
<b>1 Moet ik een executeur benoemen? .....</b>	<b>11</b>
1.1 Wat moet er met mijn nalatenschap gebeuren? .....	12
1.2 Wat doet een executeur? .....	13
1.3 Is een executeur verplicht? .....	14
1.3a Minderjarige erfgenamen .....	15
1.4 Wat als er geen executeur is? .....	16
1.5 Hoe benoem ik een executeur? .....	16
1.6 Wie kan ik aanwijzen? .....	18
1.6a Meerdere executeurs .....	19
1.6b Niet aanvaard? .....	19
1.7 Wat moet ik met de executeur bespreken? .....	20
1.7a Eerst polsen .....	20
1.7b Specifieke wensen .....	20
1.7c Loon .....	21
<b>2 De ene executeur is de andere niet .....</b>	<b>23</b>
2.1 De uitvaartexecuteur .....	24
2.1a De uitvaart .....	25
2.2 De beheersexecuteur .....	27
2.2a Langstlevende partner als executeur .....	28
2.2b Verklaring van executele en notaris .....	28
2.2c Voor 1 januari 2003 .....	29
2.3 De executeur/afwikkelingsbewindvoerder .....	30
2.3a Protest .....	32
2.3b Bevoegdheden .....	33
2.3c Plichten .....	34
2.3d Einde bewind .....	35
2.3e Loon .....	35

<b>3</b>	<b>Direct na het overlijden</b> .....	<b>37</b>
<b>3.1</b>	<b>De functie wel of niet aanvaarden</b> .....	<b>38</b>
	3.1a Wat zijn mijn verplichtingen?.....	38
	3.1b Heb ik genoeg tijd en kennis?.....	40
	3.1c Sta ik stevig genoeg in mijn schoenen?.....	41
	3.1d Is er genoeg geld voor het inhuren van professionals?....	41
	3.1e Hoeveel weet ik eigenlijk van de overledene?.....	42
	3.1f Heeft de overledene aanwijzingen gegeven?.....	42
	3.1g Is er een eventuele opvolger of plaatsvervanger benoemd?.....	42
	3.1h Wil ik wel aansprakelijk zijn?.....	42
	3.1i Hoe aanvaard ik de executele?.....	44
<b>3.2</b>	<b>De uitvaart</b> .....	<b>44</b>
	3.2a Kosten.....	44
	3.2b Uitvoering.....	45
<b>3.3</b>	<b>Verklaring van executele/erfrecht</b> .....	<b>45</b>
	3.3a Wat is een verklaring van erfrecht?.....	46
<b>3.4</b>	<b>Wie zijn de erfgenamen?</b> .....	<b>47</b>
	3.4a Testament.....	47
	3.4b De wettelijke regeling.....	47
	3.4c Inhoud testament.....	50
<b>3.5</b>	<b>Erfenis aanvaarden of verwerpen</b> .....	<b>54</b>
	3.5a Zuiver aanvaarden.....	54
	3.5b Verwerpen.....	55
	3.5c Beneficiair aanvaarden.....	55
<b>3.6</b>	<b>Andere zaken</b> .....	<b>56</b>
<b>4</b>	<b>Taken van de executeur</b> .....	<b>57</b>
<b>4.1</b>	<b>Praktische werkzaamheden</b> .....	<b>58</b>
	4.1a De uitvaart.....	58
	4.1b Het huis.....	58
	4.1c Inboedel.....	60
<b>4.2</b>	<b>Financieel/administratieve taken</b> .....	<b>62</b>
	4.2a Administratie ordenen.....	62
	4.2b Schulden voldoen.....	64
<b>4.3</b>	<b>Fiscale zaken</b> .....	<b>70</b>
	4.3a Inkomstenbelasting.....	70

4.3b	Erfbelasting.....	71
4.3c	Toeslagen.....	74
<b>4.4</b>	<b>Wat mogen de erfgenamen? .....</b>	<b>75</b>
<b>5</b>	<b>De klus zit er (bijna) op .....</b>	<b>77</b>
<b>5.1</b>	<b>Einde van de executele.....</b>	<b>78</b>
<b>5.2</b>	<b>Einde van de taak van de executeur .....</b>	<b>79</b>
5.2a	Nog steeds verantwoordelijk.....	80
<b>5.3</b>	<b>Rekening en verantwoording afleggen.....</b>	<b>81</b>
5.3a	Onwelwillende erfgenamen.....	81
<b>5.4</b>	<b>Klaarmaken voor de verdeling .....</b>	<b>82</b>
5.4a	Notariële akte.....	83
<b>5.5</b>	<b>De nalatenschap is afgewikkeld.....</b>	<b>84</b>
<b>6</b>	<b>Checklist voor de executeur.....</b>	<b>85</b>
<b>6.1</b>	<b>Gevraagd om executeur te worden.....</b>	<b>86</b>
<b>6.2</b>	<b>Benoemd tot executeur.....</b>	<b>86</b>
6.2a	Vooraf.....	86
6.2b	Algemeen.....	86
6.2c	Eerste handelingen (binnen 1 week).....	87
6.2d	Praktische handelingen op korte termijn (binnen 3 weken).....	88
6.2e	Administratieve werkzaamheden en informatieplicht betreffende de nalatenschap.....	88
6.2f	Inventariseren liquiditeiten.....	89
6.2g	Inboedel.....	89
6.2h	Overleg over al dan niet verkoop effectenportefeuille.....	89
6.2i	Controle bankafschriften.....	90
6.2j	Opzeggen.....	90
6.2k	Inkomstenbelasting.....	90
6.2l	Huis en hypotheek.....	90
6.2m	Auto.....	91
6.2n	Grafrechten.....	91
6.2o	Administratieve werkzaamheden algemeen.....	91
<b>6.3</b>	<b>Afronding.....</b>	<b>91</b>
	<b>Register .....</b>	<b>93</b>



# Inleiding

Het laat maar weinigen koud wat er na hun overlijden met hun spullen en bezittingen gebeurt. De meesten van ons willen dat tijdig goed geregeld hebben en bepalen in een testament wie wat krijgt.

Om er zeker van te zijn dat je wensen in de praktijk goed worden uitgevoerd, kun je in het testament een executeur benoemen: iemand die de nalatenschap afwikkelt en 'verdeelklaar' maakt voor de erfgenamen. Deze belangrijke taak kun je toevertrouwen aan een professional (zoals een notaris), maar ook aan een partner, een kind of goede vriend. Daarover gaat dit boek.

We vertellen eerst wanneer het handig is om een executeur te benoemen. Hoe je dat kunt doen, wie het mag zijn en welke zaken je in ieder geval moet bespreken, staat in hoofdstuk 1.

In hoofdstuk 2 behandelen we de verschillende soorten executeurs. Oplopend qua zwaarte van de werkzaamheden zijn dat de uitvaartexecuteur, de beheersexecuteur en de executeur/afwikkelingsbevoerder.

Na deze twee hoofdstukken richt de informatie zich op degene die als executeur is aangewezen. Hoofdstuk 3 beschrijft welke zaken direct na een overlijden de aandacht vragen, zoals het wel of niet aanvaarden van de functie, de uitvaart, de verklaring van executele, het in kaart brengen van de erfgenamen en de vraag of zij de erfenis aanvaarden of verwerpen. In hoofdstuk 4 is er aandacht voor de verschillende soorten werkzaamheden van een executeur. Die kunnen praktisch van aard zijn, zoals het leegmaken van het huis en de verdeling van de inboedel, maar ook financieel/administratief. Denk aan het ordenen van de administratie en het voldoen van schulden. Daarnaast zijn er fiscale taken: de executeur verzorgt de aangifte erfbelasting en soms op verzoek van de erfgenamen ook de aangifte inkomstenbelasting van de overledene. Hoofdstuk 5 behandelt de afronding van het executeurschap, als de taak er bijna op zit. We zetten hierin uiteen hoe de verdeling wordt

klaargemaakt, hoe de executeur rekening en verantwoording af moet leggen tegenover de erfgenamen en wanneer een executele eindigt. In hoofdstuk 6 staat alle voorgaande informatie handig samengevat in een praktische checklist.

Een nuttig boek voor iedereen die zijn nalatenschap zo goed mogelijk wil regelen, maar zeker ook voor degene die zelf tot executeur wordt benoemd.

### **Over de auteur**

Ina Houwing is notaris, estate planner en mediator. Zij werkt ook mee aan andere uitgaven van de Consumentenbond over notariële onderwerpen.



# 1

## **Moet ik een executeur benoemen?**

Het is in Nederland niet verplicht om een executeur te benoemen. In dit hoofdstuk bespreken we wanneer het handig is dat toch te doen.

Of je een executeur wilt benoemen is vooral afhankelijk van je wensen ten aanzien van de nalatenschap (par. 1.1). Ook moet je weten wat een executeur in grote lijnen doet (par. 1.2). In par. 1.3 vertellen we dat er in Nederland geen verplichting is om een executeur te benoemen. Wat er gebeurt als je dat niet doet is te lezen in par. 1.4. Hoe je een executeur kunt benoemen, wie dat kan zijn en wat je in ieder geval met deze kandidaat moet bespreken, staat in de laatste drie paragrafen.

## **1.1 Wat moet er met mijn nalatenschap gebeuren?**

Iedereen verzamelt gedurende zijn leven bezittingen (bijvoorbeeld een huis en spaargeld) en min of meer persoonlijke spullen. Bij leven bepaalt de eigenaar wat er met deze bezittingen gebeurt. Na zijn overlijden zijn deze bezittingen een onderdeel van zijn nalatenschap en moet iemand anders zich daarover ontfermen. Een moeilijk onderwerp, waar we niet graag bij stilstaan. Toch is het belangrijk om na te denken over wat er na je overlijden met alle bezittingen moet gebeuren en dit vast te leggen.

Alle bezittingen gaan na een overlijden automatisch over op de erfgenamen:

- spullen: juridisch ook wel ‘zaken’ genoemd;
- rechten: bijvoorbeeld het saldo op een bankrekening;
- verplichtingen: bijvoorbeeld rekeningen die nog moeten worden betaald.

In een testament kun je erfgenamen en legatarissen benoemen. Als er geen testament is, bepaalt de wet wie de erfgenamen zijn.

Erfgenamen hebben het recht om te bepalen of zij een erfenis wel of niet willen aanvaarden. Een erfgenaam wordt volgens de Nederlandse wet namelijk gezien als ‘rechtsopvolger’. Dat wil zeggen dat de gehele nalatenschap op de erfgenaam of erfgenamen overgaat, zowel de bezittingen als de schulden. Als een nalatenschap uit meer schulden dan bezittingen bestaat, kan een erfgenaam met zijn eigen vermogen worden aangesproken voor die schulden. Een executeur mag er dus niet zomaar van uitgaan dat een erfgenaam de nalatenschap accepteert. Een erfgenaam kan met een verklaring bij de rechtbank een erfenis

beneficiair aanvaarden. Dat betekent dat hij niet met zijn eigen vermogen aangesproken wil worden voor betaling van schulden die de overledene al had en die niet uit de nalatenschap kunnen worden betaald. Een verklaring alleen is niet voldoende: de nalatenschap moet strikt volgens bepaalde wettelijke voorschriften worden afgewikkeld als er geen executeur in functie is. Anders kan de erfgenaam alsnog verantwoordelijk worden gesteld voor de schulden.

Een erfgenaam kan ook besluiten dat hij niets met een nalatenschap van doen wil hebben en de nalatenschap verwerpen. Ook dat kan alleen via een verklaring bij de rechtbank.

De beslissing die erfgenamen nemen over het wel, niet of beneficiair aanvaarden van een nalatenschap, is van belang voor het werk van de executeur (zie ook par. 1.3 en par. 3.5).

Met een legaat in een testament kun je bepalen dat bepaalde goederen niet naar de erfgenamen gaan, maar naar een of meer andere personen of bijvoorbeeld goede doelen. Voor inboedelzaken of sieraden kun je dat ook in een codicil (een handgeschreven en getekend document, voorzien van de datum) vastleggen.



### **Legaat bij schulden**

Als je een legaat krijgt, heb je alleen maar recht op datgene dat aan je gelegateerd is, bijvoorbeeld een ring, en je bent niet met je eigen vermogen aansprakelijk. Als er meer schulden zijn dan bezittingen, heb je als legataris geen recht meer op de ring. Deze wordt dan verkocht om een deel van de schulden te kunnen betalen.

## **1.2 Wat doet een executeur?**

Als je hebt bepaald wat er met je nalatenschap moet gebeuren, wil je natuurlijk dat de afwikkeling ervan soepel verloopt. Je vergroot de kans op een soepele afwikkeling door een executeur te benoemen die dit moet verzorgen. Je kunt ook meerdere executeurs benoemen en eventueel een taakverdeling in het testament opnemen (zie ook par. 1.6a). De rechten en verplichtingen van een executeur worden bepaald door degene die hem benoemd heeft. In hoofdstuk 2

behandelen we de verschillende soorten executeurs en in hoofdstuk 4 beschrijven we de werkzaamheden van de executeur uitgebreid. In grote lijnen moet de executeur ervoor zorgen dat de nalatenschap ‘verdeelbaar’ is voor de erfgenamen. Dit kan uiteenlopen van het regelen van de eerste praktische zaken, bijvoorbeeld het betalen van de schulden van de erflater, tot het te gelde maken van goederen, zoals de verkoop van de auto. Het is niet de taak van de executeur om de nalatenschap te verdelen.

Meestal begint de taak van de executeur direct na het overlijden met het regelen van de uitvaart. Daarvoor kan in het testament ook iemand anders zijn aangewezen. Hoe dan ook, het is belangrijk dat degene die je als executeur aanwijst van tevoren op de hoogte is van zijn benoeming en van je wensen.

Het executeurschap doet vrijwel altijd een beroep op veel kwaliteiten: geduld (de afwikkeling van een nalatenschap kost veel tijd!), zakelijk inzicht, tact enzovoort. Houd hiermee rekening bij de keus voor een executeur.



## Vererving en testamenten

Meer informatie over vererving en het opstellen van een testament is te vinden in onze uitgave *Testament en overlijden*. Zie [consumentenbond.nl/testamentenoverlijden](https://consumentenbond.nl/testamentenoverlijden).

### 1.3 Is een executeur verplicht?

Er bestaat in Nederland geen wettelijke verplichting om een executeur te benoemen. Je mag dus zelf kiezen of je er een wilt benoemen en zo ja, bepalen wat zijn bevoegdheden zullen zijn.

Of het praktisch is om een executeur te benoemen hangt af van de persoonlijke omstandigheden. Als je bijvoorbeeld meerdere personen tot erfgenamen benoemt, kan een executeur handig zijn, omdat dan niet alle erfgenamen bij de afwikkeling van de nalatenschap betrokken hoeven te worden.

## Meer dan één erfgenaam

Ans woont alleen in Haarlem. Zij heeft een nauwe band met 12 van haar 20 neven en nichten. Zij heeft deze 12 daarom in haar testament tot haar erfgenamen benoemd, met uitsluiting van de overige 8. Een aantal van de erfgenamen woont buiten Nederland.

Neef Wim, die tot erfgenaam is benoemd, woont ook in Haarlem en Ans ziet hem en zijn vrouw het vaakst. Het lijkt Ans handig dat neef Wim haar nalatenschap afwikkelt. Om te voorkomen dat haar erfgenamen onderling moeten bepalen wie wat moet doen, benoemt Ans Wim in haar testament tot executeur.

### 1.3a Minderjarige erfgenamen

Als een of meer erfgenamen mogelijk minderjarig zijn (jonger dan 18 jaar), is het een goed idee om een executeur te benoemen. Voor minderjarige erfgenamen geldt namelijk een bijzondere regeling. De wettelijk vertegenwoordiger van de minderjarige moet de nalatenschap in beginsel binnen drie maanden na het openvallen daarvan namens de minderjarige erfgenaam beneficiair aanvaarden. Als hij dat niet doet, wordt de nalatenschap na die periode geacht toch beneficiair door de minderjarige erfgenaam te zijn aanvaard. Beneficiaire aanvaarding heeft tot gevolg dat de regels van de wettelijke vereffening moeten worden gevolgd. De regels van de vereffening kunnen een verzwaring van de normale afwikkeling van een nalatenschap inhouden. De procedure is soms namelijk te vergelijken met die van een afwikkeling van een faillissement.

Ondanks een beneficiaire aanvaarding is deze wettelijke vereffening niet van toepassing als er wordt voldaan aan de volgende drie voorwaarden:

- 1 Er is een executeur benoemd.
- 2 De executeur is bevoegd tot het voldoen van schulden en het afgeven van legaten (het moet gaan om een beheersexecuteur, zie par. 2.2).
- 3 De executeur kan aantonen dat de goederen uit de nalatenschap ruimschoots voldoende zijn om de schulden te voldoen. Als er discussie ontstaat of dat het geval is – de executeur stelt bijvoor-